

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 23.2.2022
SWD(2022) 35 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE
POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA

Spremni dokument

k Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta
o harmoniziranih pravilih za pravičen dostop do podatkov in njihovo uporabo
(akt o podatkih)

{COM(2022) 68 final} - {SEC(2022) 81 final} - {SWD(2022) 34 final}

A. Potreba po ukrepanju
V čem je težava in zakaj je to težava na ravni EU?
Splošna težava je nezadostna razpoložljivost podatkov za uporabo v evropskem gospodarstvu. To je zlasti posledica pomanjkanja jasnosti glede pravic do podatkov, neravnovesij v pogajalski moči, omejenega dostopa do poštenih in zaupanja vrednih storitev v oblaku ter pomanjkanja medsektorske interoperabilnosti podatkov v EU. Težava zadeva številne gospodarske sektorje in vodi v premajhno uporabo podatkov na ravni EU, kar negativno vpliva na izbiro za potrošnike, inovacije in zagotavljanje javnih storitev.
Kaj bi bilo treba doseči?
Cilj je čim bolj povečati vrednost podatkov v gospodarstvu in družbi, kar bi dosegli tako, da bi več deležnikom zagotovili nadzor nad njihovimi podatki ter povečali količino podatkov, ki so na voljo za uporabo, obenem pa ohranili spodbude za naložbe v ustvarjanje podatkov.
Kakšna je dodana vrednost ukrepanja na ravni EU (subsidiarnost)?
Podatkovne vrednostne verige v EU so večinoma strukturirane čezmejno, pri čemer so tako imetniki kot uporabniki podatkov razpršeni po različnih državah članicah. Ugotovljene težave zato niso specifične za posamezno državo članico, temveč se pojavljajo na celotnem enotnem trgu. Zato lahko usklajeno ukrepanje EU doda večjo vrednost evropskemu gospodarstvu in evropski družbi kot ukrepi posameznih držav članic.
B. Rešitve
Katere so različne možnosti za doseg ciljev? Ali ima katera od njih prednost? Če ne, zakaj ne?
Ta pobuda vključuje ukrepe za povečanje pravne varnosti, kar zadeva dostop do podatkov, preprečevanje zlorabe pogodbenih neravnovesij, olajšanje uporabe komercialno hranjenih podatkov s strani organov javnega sektorja, olajšanje prehajanja med zaupanja vrednimi ponudniki storitev obdelave podatkov in vzpostavitev okvira za učinkovito interoperabilnost podatkov. V oceni učinka so bile obravnavane tri možnosti politike. Možnost 1 vključuje minimalno posredovanje z nezavezujočimi ukrepi za omogočanje učinkovitejšega in bolj uravnoveženega dostopa do podatkov in njihove uporabe. Možnost 2 predlaga omejen sklop zakonodajnih ukrepov za lažjo uporabo podatkov, hkrati pa krepi pravno varnost glede tega, kdo lahko uporablja podatke in kako. Možnost 3 predlaga bolj daljnosežne obveznosti glede uporabe podatkov s strani tretjih podjetij, potrošnikov in organov javnega sektorja ter strožje določbe v zvezi z obveznostmi ponudnikov podatkovnih storitev in zahtevami glede interoperabilnosti. Na podlagi analize je bilo ugotovljeno, da ima prednost možnost 2. Zakaj? Ker bi povečala pravno varnost glede podatkov (tudi v zvezi s pravico <i>sui generis</i> za podatkovne zbirke, ki vsebujejo strojno tvorjene podatke), povečala količino podatkov, ki so na voljo za ponovno uporabo, ter potrošnikom in podjetjem omogočila večji nadzor nad podatki, obenem pa omejila stroške imetnikov podatkov za zagotavljanje večje dostopnosti podatkov in ohranila spodbude za ustvarjanje podatkov. Poleg tega bi uvedla zakonodajni pristop k vprašanju pravičnosti in zanesljivosti infrastrukture za obdelavo podatkov v kombinaciji s standardizacijo tehnične interoperabilnosti za prehajanje med ponudniki storitev v oblaku, ki bi jo vodila industrija.
Kakšna so stališča različnih deležnikov? Kdo podpira katero možnost?
Večina deležnikov potrjuje, da ovire, ugotovljene v oceni učinka, dejansko obstajajo. Vendar so mnenja o tem, kako jih odpraviti, deljena: imetniki podatkov (npr. proizvajalci avtomobilov), ki so previdni, ko gre za regulativno ukrepanje, želijo rešitve, ki se osredotočajo zgolj na jasno nedelovanje trga. Po drugi strani mala in srednja podjetja (MSP), ki uporabljajo podatke (zlasti tista, ki opravljajo poprodajne storitve), pozivajo k pravicam do dostopa do podatkov in podpirajo revizijo pravice <i>sui generis</i> . Potrošniške organizacije poudarjajo tudi potrebo po izboljšanju možnosti potrošnikov, da sami izberejo ponudnike storitev. Deležniki pa se strinjajo, da so potrebna pravila EU za zagotovitev prenosljivosti v oblaku in zaščito uporabnikov storitev v oblaku pred nezakonitim dostopom subjektov iz držav zunaj EU do njihovih podatkov. Prav tako se zavzemajo za zmanjšanje upravnega bremena z racionalizacijo pravil o souporabi podatkov med podjetji in državo.

C. Učinki prednostne možnosti
Kakšne so koristi prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?
S prednostno možnostjo bi se do leta BDP EU27 do leta 2028 povečal za 1,98 odstotne točke, javnofinančni prihodki in naložbene dejavnosti pa bi se v obdobju 2024–2028 povečali za 96,8 milijarde EUR oziroma 30,4 milijarde EUR. Ta pobuda bi ustvarila tudi dodatnih 2,2 milijona delovnih mest. Ocenjene koristi za vsako področje ukrepanja so naslednje: • z okrepitevijo vloge potrošnikov in podjetij, ki uporabljajo povezane proizvode in z njimi povezane storitve, ter povečanjem razpoložljivosti podatkov za komercialno uporabo in inovacije med podjetji bi do leta 2028 ustvarili do 196,7 milijarde EUR na leto; • z izboljšanjem pogodbene pravičnosti bi ustvarili dodatnih 7,4 milijarde EUR na leto; • olajšanje uporabe komercialno hranjenih podatkov za namene v javnem interesu: zmanjšanje upravnega bremena za do 155 milijonov EUR na leto; • olajšanje dostopa do poštenih in zaupanja vrednih storitev v oblaku in na robu: dodatnih 7,1 milijarde EUR na leto.
Kakšni so stroški prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?
Stroški prednostne možnosti vključujejo: • obveznost proizvajalcev, da omogočijo dostop v odnosih med podjetji ter med podjetji in potrošniki, tehnične infrastrukture: 410 milijonov EUR za enkratne stroške in 88 milijonov EUR za ponavljajoče se stroške; • zagotavljanje pogodbene pravičnosti: 69 milijonov EUR na leto; • souporaba podatkov med podjetji in državo: 552,5 milijona EUR za enkratne stroške in 78,1 milijonov EUR za ponavljajoče se stroške; • zahteve glede interoperabilnosti: 1 milijon EUR (za vsak standard).
Kakšni so učinki na mala in srednja podjetja ter konkurenčnost?
MSP so med subjekti, ki bodo imeli od akta o podatkih največ koristi. Nova pravila bi z uravnoteženjem porazdelitve vrednosti podatkov med udeleženci na trgu prinesla več podatkovnih virov, do katerih bi MSP lahko dostopala, ter tako okrepila njihovo sposobnost konkuriranja in nadaljnjega poslovanja. Že samo z odpravo neravnovesja v dvostranskih pogodbenih odnosih bi se dobiček MSP povečal za približno 5,2 milijarde EUR na leto.
Ali bo prišlo do znatnih učinkov na nacionalne proračune in uprave?
Pobuda ne bi vplivala na nacionalne proračune, razen ko gre za ukrepe v okviru souporabe podatkov med podjetji in državo. V študiji v podporo oceni učinka je bilo ocenjeno, da bi vzpostavitev nacionalnih struktur za racionalizacijo souporabe podatkov med podjetji in državo javne uprave v državah članicah stala 21,6 milijona EUR na leto.
Ali bo prišlo do drugih znatnih učinkov?
Pobuda bi izboljšala javne storitve in politike ter omogočila učinkovitejše in hitrejše odzivanje na splošne nevarnosti. Poleg tega bi potrošnikom in podjetjem omogočila boljši nadzor nad uporabo podatkov, ki jih ustvarijo, ter okrepila njihovo dejavno udeležbo v digitalnem gospodarstvu. Večja poslovna in proizvodna učinkovitost bi morala pomeniti manj odpadkov, manjšo porabo energije in manj emisij CO₂.
Sorazmernost?
Ta pobuda je namenjena reševanju čezmejnih in medsektorskih težav pri dostopu do podatkov in njihovi uporabi. V tem smislu je sorazmerna z želenim rezultatom ter omogoča zadostno prožnost za dodatne nacionalne in sektorske ukrepe.
D. Spremljanje
Kdaj se bo politika pregledala?

Politika se bo pregledala štiri leta po sprejetju akta o podatkih.